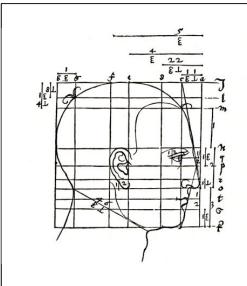

Metodologija psiholoških istraživanja 1

UVOD	Sadržaj
	<p>A. Osnovni pojmovi B. Zdravorazumsko znanje i naučna istraživanja C. Periodi istraživanja</p>

2. Oktobar 2018.

I. Uvod 2

teme koje se obrađuju u okviru uvoda:

- **A. Osnovni pojmovi**
 - 'metodologija', 'psihologija', 'istraživanje'
- **B. Zdravorazumsko znanje i naučna istraživanja**
 - sličnosti i razlike
- **C. Periodi istraživanja**
 - faze kroz koje tokom vremena prolazi istraživanje

A. Osnovni pojmovi 3

(a) **Psihologija: jedna od naučnih disciplina**

- **područje:** bavi se mentalnim procesima (duševnim životom) i ponašanjem
- **sadržaj:** veoma raznovrsne pojave
 - delimično preklapanje sa susednim naučnim disciplinama
- dva vida psihologije: **nauka i praksa**
 - psihologija kao **nauka:** utvrđivanje psiholoških znanja
 - psihologija kao **praksa:** primena psiholoških znanja
 - u ovom kursu bavićemo se samo psihologijom kao naukom
- dva vida psihologije kao nauke: **empirija i teorija**
 - **empirija:** činjenice, podaci o duševnom životu i ponašanju
 - **teorija:** objašnjavanje, razumevanje činjenica
 - u nauci su neophodni i empirija i teorija
 - u ovom kursu bavićemo se pretežno empirijskim aspektom

A. Osnovni pojmovi 4

(b) **Istraživanje: empirijsko (i teoretsko)**

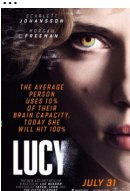
- **empirijska istraživanja:** utvrđivanje činjenica, sakupljanje podataka o mentalnim procesima i ponašanju
- **počeci istraživanja:** druga polovina 19. veka
 - Srbija: predmet: 1854.; istraživanja: 1898.; odeljenje: 1928.

(c) **Metodologija**

- bavi se **metodama** (postupcima) **spровоđenja** istraživanja
 - istraživanja se ne svode samo na posmatranje i opisivanje
- **dakle, šta je Metodologija psiholoških istraživanja?**
 - učenje o postupcima (metodologija) ...
 - ... utvrđivanja činjenica (istraživanja) ...
 - ... o ponašanju i mentalnim procesima (psihologija)
- ovaj kurs pruža **osnovna metodološka znanja**

A. Osnovni pojmovi 5

- **važnost i uloga metodologije**
 - pruža uvid u načine sticanja psiholoških činjenica
 - omogućava zasnovanu procenu kvaliteta istraživanja
 - daje osnovu osposobljavanja za samostalna istraživanja
- **proces i ishod učenja gradiva metodologije**
 - analogija sa (mukotrpnim) procesima i (uspešnim) ishodima učenja čitanja, kucanja, sviranja, ...
- **širi cilj usvajanja metodoloških znanja**
 - negovanje kritične i inteligentne procene raznih tvrdjenja i stavova
- **uvek se treba pitati:**
 - *da li je to tačno?*
 - *kako je to utvrđeno?*
 - *kako se to može proveriti?*

B. Zdravorazumsko znanje i naučna istraživanja 6

znanja o psihološkim činjenicama mogu biti: zdravorazumska i naučno zasnovana

Zdravorazumska znanja

- brojna i raznovrsna saznanja o ponašanju i mentalnim procesima
 - stižu se kod pojedinaca u svakodnevnom životu
 - stižu se u društvu tokom istorijskog razvoja čovečanstva
- mogu biti duboka i pronalčljiva
- mogu biti površna i nezasezovana

Naučno zasnovana znanja

- stižu se u naučnim istraživanjima
- imaju izvestan broj bitnih osobina, koje ih razlikuju od zdravorazumski stečenih znanja

Osobine naučnih istraživanja

7

prema načinima utvrđivanja činjenica:

- **empiričnost:** zasnovanost na činjenicama
 - *a ne:* na intuiciji, osećanjima, predubedenjima
- **temeljnost:** višestruka provera
 - *a ne:* samo na jednom ili malom broju zapažanja
- **objektivnost:** nepristrasni pristup
 - *a ne:* uočavanje i isticanje samo činjenica koje se slažu sa sopstvenim stavovima, niti zanemarivanje ili umanjivanje značaja činjenica koje se ne slažu sa njima
- **sistematičnost:** planska priprema
 - *a ne:* bez reda, usputno, haotično
- **kontrolisanost:** kontrola uslova istraživanja
 - *a ne:* veliki broj nepoznatih i neispitanih činioaca

Osobine naučnih istraživanja

8

prema zaključivanju, analizi, izražavanju rezultata

- **preciznost:** jasnoća i određenost jezika istraživanja
 - *a ne:* nejasnost, neodređenost, višesmislenost
 - odnosi se na: pojmove, teorije, rezultate
- **racionalnost:** logičnost i doslednost zaključivanja
 - *a ne:* nedoslednost, proizvoljnost, površne analogije
- **kritičnost:** stalno preispitivanje zaključaka
 - *a ne:* pozivanje na dogmu i autoritete
 - kritičnost je izvor snage i uslov napretka nauke
- **obrađenost:** korišćenje statističkih postupaka
 - *a ne:* bespregledna, bezoblična masa informacija
- **javnost:** objavljivanje istraživanja
 - *a ne:* tajnovitost, uski krug odabranih i posvećenih

Osobine naučnih istraživanja

9

komentari:

- navedene osobine naučnih istraživanja su *ideal* prema kojem treba težiti u praksi
- one su u punijoj meri prisutne u nekim prirodnim naukama
 - fizika, hemija, ...
- psihologija: metodološki *srednje* razvijena nauka
 - manje metodološki razvijena od nekih prirodnih nauka
 - više razvijena od nekih društvenih i humanističkih nauka
- u okviru psihologije:
 - pojedine *grane* su različito metodološki razvijene
 - zavisno od područja ispitivanja, istorijskog razvoja, itd.
 - napredak svake oblasti zavisi i od napretka njene metodologije
- sadržaj gradiva ovog kursa: opšte, zajedničke osnove
 - specifičnosti pojedinih grana obrađuju se u pojedinim predmetima

C. Periodi istraživanja

10

proces izvođenja istraživanja se može podeliti na tri vremenska perioda

- period *pre* prikupljanja podataka:
 - *priprema istraživanja* (osobine: objektivnost, kritičnost, ...)
 - *nacrtno istraživanje* (osobine: sistematičnost, kontrola, ...)
- period *za vreme* prikupljanja podataka:
 - *prikupljanje podataka* (osobine: empiričnost, temeljnost, ...)
- period *posle* prikupljanja podataka:
 - *obrada podataka* (osobine: obrađenost, preciznost)
 - *izveštaj o istraživanju* (osobina: javnost)
- **napomena:** obim gradiva za kolokvijum i ispit:
 - *kolokvijum:* pre: uvod, priprema, nacrti
 - *ispit:* posle: obrada, izveštaj